
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Retamero Fuster, Maria del Carme; Rambla, Xavier, dir. La gestió de la diversitat lingüística : els casos d'Espanya, Itàlia, Bèlgica, Alemanya i França. 2025. (Grau en Ciència Política i Gestió Pública i Grau en Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/321312>

under the terms of the license

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

**LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT LINGÜÍSTICA: ELS CASOS
D'ESPANYA, ITALIA, BÈLGICA, ALEMANYA I FRANÇA**

MARIA DEL CARME RETAMERO FUSTER

GRAU: DOBLE GRAU EN CIENCIA POLITICA I GESTIÓ PÚBLICA I DRET

TUTOR: XAVIER RAMBLA MARIGOT

MAIG 2025

Resum

El present treball té com a objectiu analitzar perquè unes llengües regionals o minoritàries tenen una major vitalitat que altres en un context europeu. Per mitjà d'un enfocament qualitatiu i comparatiu, s'analitzen cinc casos. Els casos de les regions de Catalunya (català), Tirol del Sud (alemany), Ostbelgien (alemany), Schleswig-Holstein (danès) i Alsàcia (alsacià). Conclou que factors com l'estatus legal, l'autonomia regional i el suport polític, es poden relacionar amb una major vitalitat lingüística.

Paraules clau: *Vitalitat lingüística, llengües regionals o minoritàries, estatus legal, suport polític i autonomia regional.*

Abstract

The present paper aims to analyze why some regional or minority languages have a greater vitality than others in a European context. Through a qualitative and comparative approach, five cases are analyzed. The cases of the regions of Catalonia (Catalan), South Tyrol (German), Ostbelgien (German), Schleswig-Holstein (Danish) and Alsace (Alacian). It concludes that factors such as legal status, regional autonomy and political support can be related to greater linguistic vitality.

Key words: *Language vitality, regional or minority languages, legal status, political support and regional autonomy.*

ÍNDEX

1. PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ.....	2
2. MARC TEÒRIC	3
2.1. Institucions Polítiques i reconeixement de les llengües regionals i minoritàries	3
2.2. El reconeixement de la llengua i la política lingüística.....	4
2.2.1 Preservació lingüística.....	5
2.2.2 Les Llengües Regionals o Minoritàries: Carta europea de Llengües Regionals o Minoritàries (1992)	6
2.3 . La gestió de la diversitat.....	6
3. OBJECTIUS I HIPÒTESIS	10
4. DISSENY DE RECERCA	12
4.1. Variables	12
4.2. Mostra	12
4.3. Recollida d'informació	14
5. RESULTATS	15
5.1 Catalunya (Català).....	16
5.2 Tirol del Sud (Alemany).....	18
5.3 Schleswig-Holstein (Danès).....	19
5.4 Comunitat Germanòfona de Bèlgica o Ostbelgien (Alemany)	21
5.5 Alsàcia (Alsacià)	22
5.6 Catalunya en perspectiva comparada	23
6. CONCLUSIÓ.....	25
BIBLIOGRAFIA.....	27
ANNEX	33
Annex 1. Taula resultats	33
Annex 2. Catalunya.....	35
Annex 3. Tirol del Sud	38
Annex 4. Schleswig- Holstein.....	42
Annex 5. Alsàcia	45
Annex 6. Ostbelgien.....	48

1. PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ

Les relacions de poder estan profundament lligades amb la llengua i la cultura, i l'Estat no pot ser neutral a aquestes (Oakes, 2016: 366). La diversitat cultural i ètnica que existeix als estats en l'actualitat fa que calgui estudiar els esforços estatals per integrar i acomodar la diversitat. És per això que és rellevant estudiar el paper de l'Estat en la gestió de la diversitat lingüística i identificar els diferents models d'intervenció. El que és clau per entendre per què algunes llengües regionals o minoritàries, com el català o l'euskera, han mantingut la seva vitalitat i ús públic, mentre que d'altres llengües com l'alsacià a França, es troben en detriment.

La llengua no és tan sols una eina per a comunicar-nos, també implica l'expressió cultural i identitària de les minories. En molts casos, aquestes comunitats s'enfronten a situacions de marginació i exclusió, que són discriminatòries. Aquestes situacions evidencien la necessitat de crear polítiques institucionals que garanteixin la seva protecció (Seidle, 2023). En aquests casos de marginació, es pot presentar l'autonomia regional com a possible eina per a la preservació de la identitat de les minories i les seves llengües, amb l'objectiu de desenvolupar polítiques lingüístiques que a escala nacional serien rebutjades o ignorades.

La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (1992), estableix principis bàsics per al manteniment de la vitalitat d'una llengua, com són l'educació, l'administració pública i els mitjans de comunicació. Però en l'estudi de la gestió de la diversitat lingüística, hem de tenir en compte altres variables com la història de la regió, el seu estatus previ o el valor de la llengua com a element d'identitat. A més, aquelles regions que van ser estats independents temps enrere, tenen majors possibilitats de mantenir la seva llengua i elements identitaris. A Espanya, tres de les cinc comunitats autònomes (Catalunya, País Basc i Galícia) compleixen aquesta condició (Shair-Rosenfield et al., 2021, p. 85). Per altra banda s'han de tenir en compte altres variables, com la distància de la regió en vers la capital, donat que aquelles regions més allunyades posseeixen més possibilitats de conservar la seva llengua, com s'ha pogut observar en illes com Cerdanya.

En definitiva, es planteja la següent **pregunta d'investigació**: *"Per què algunes llengües regionals tenen més vitalitat que altres en el context europeu?"*

2. MARC TEÒRIC

2.1. Institucions Polítiques i reconeixement de les llengües regionals i minoritàries

Una gran part dels conflictes ètnics es basen en les diferències lingüístiques entre les parts del conflicte, el que comporta a pensar que el llenguatge és un element rellevant en les tensions entre diferents grups. Tot i que la intensitat de la reivindicació lingüística pot variar depenent de les parts del conflicte. Mentre alguns grups fan ús de mitjans pacífics com els catalans a Catalunya, altres recorren a la violència, com és el cas de Myanmar (Medeiros, 2015). En aquest escenari de diversitat cultural i lingüística, les democràcies que han optat per un model consensual amb sistemes de representació proporcional i estructures federals o descentralitzades. Aquestes democràcies, han estat més estables, en comparació amb estats unitaris amb sistemes electorals majoritaris, molt més dèbils davant d'un conflicte. Això evidencia que les institucions polítiques són rellevants, donat que ajuden al control de la diversitat i el possible conflicte que emani d'aquesta (Lijphart, 2008; Norris, 2005).

Per tant, ens preguntem qui ha de prendre les decisions bàsiques respecte a la llengua. Per a donar resposta a aquesta pregunta, des d'un enfocament legal-constitucional, hem d'analitzar l'organització institucional de l'Estat, si es tracta d'una estructura unitària, federal o un règim especial. Així, els estats unitaris centren el poder al govern central. En els estats federals s'aborda el grau d'autonomia de les regions i com es resolen els conflictes entre el centre i les unitats federals. I, els models especials o asimètrics presenten certes regions amb major autonomia cultural o lingüística que altres (McRae, 1994).

El consensualisme defensa institucions *power-sharing* (com el federalisme, els sistemes parlamentaris i la representació proporcional), que poden ser menys propenses al reconeixement de les llengües minoritàries o regionals, ja que apareixen múltiples actors de vet, que poden comportar bloquejos polítics que dificulten l'adopció d'acords (Liu, 2011). El cost polític d'atorgar reconeixement a una llengua minoritària, pot ser molt elevat i els partits majoritaris poden optar per vetar la proposta i que finalment no s'atorgui el reconeixement a la llengua.

L'alternativa a un sistema consensual, és un sistema majoritari, basat en la regla de la majoria. Sota aquest sistema una minoria pot trobar-se frustrada, ressentida i afogada, obligada a acceptar els valors del grup majoritari (Mcrae, 1994). És per això que és interessant analitzar de forma comparada aquestes institucions per a poder arribar a unes institucions més inclusives i sensibles a la realitat multicultural.

Tot i la seva importància, la investigació a subexplorat l'estudi de la política lingüística, a causa de la desconexió entre la ciència política i la sociolingüística, el que ha dificultat poder comprendre les tensions etnolingüístiques. Un possible pont entre ambdues disciplines pot ser el concepte de vitalitat lingüística, entesa com la capacitat de fer ús d'una llengua en la vida quotidiana. La vitalitat lingüística pot ser un element clau per a entendre com les minories lingüístiques es relacionen davant dels grups dominants. Donat que les queixes sobre l'ús o la protecció lingüística poden esdevenir motius de conflicte (Medeiros, 2015).

2.2. El reconeixement de la llengua i la política lingüística

La llengua és entesa com a un element fonamental de cada nació, es tracta d'una eina per transmetre idees i un emblema de la identitat cultural. Per tant, la preservació de les llengües és necessària per al manteniment de la identitat cultural i nacional dels individus. Les polítiques lingüístiques han d'ajudar a la preservació de la llengua en els contextos on conviuen múltiples llengües i cultures. Per al seu establiment, cal que es prenguin decisions per part del govern, que impliquen inevitablement el reconeixement, acomodació i suport a les necessitats i identitats de determinats grups ètnics i nacionals.

La política no es pot mantenir al marge en el que ocupa a les llengües. Aquesta exerceix un paper essencial pel que fa a la gestió de la diversitat lingüística (Cetra, 2017). Les polítiques lingüístiques que es porten a terme, poden variar segons el grau d'institucionalització de la llengua, per exemple el establiment de la llengua oficial; el nivell de responsabilitat política, quin nivell de govern ha de prendre les decisions sobre la llengua o el tipus d'enfoc regulador pel que s'opta, un enfoc acomodador o integrador de la llengua.

Donat que les llengües esdevenen un element d'identitat grupal, és fonamental el reconeixement de la llengua ja que representa el valor o importància que es dona a un

determinat grup en la societat (Liu, 2011). Per tant, la decisió de reconèixer un idioma és una decisió política.

2.2.1 *Preservació lingüística*

La preservació lingüística consisteix en “*la continuïtat en l’ús d’una llengua per part d’una comunitat de parlants en situacions en què existeix la possibilitat de canviar a una altra llengua*” (Al-Khawaldeh et al., 2024: p.1). Per tant, cal mantenir la capacitat d’una llengua de conservar el seu ús públic i institucional, resistint la influència de la llengua predominant, i tenint en compte l’hàbit d’ús de la llengua pels parlants.

Autors com Spolsky (2019) desaproven els models clàssics de planificació lingüística “*de dalt a baix*”, elaborades desde el govern central cap als nivells locals. Això es deu a la seva ineficàcia, donat que passen per alt certes dinàmiques locals que poden determinar l’èxit de la política lingüística. Aquestes polítiques no poden ser imposades de forma unilateral desde el nivell central, si no que haurien de portarse a terme desde un sistema multinivell. Tenint en compte les interaccions existents entre els diversos nivells, desde el local fins al nacional. Per tant, una política lingüística eficient ha de tenir en compte les tensions multinivell, amb l’objectiu de garantir l’ús de les llengües minoritàries i regionals.

De les qüestions relacionades amb la política lingüística, una de les més destacades és qui ha de prendre les decisions bàsiques en aquesta matèria (Mcrae, 1994). Existeixen dos formes principals d’abordar aquesta qüestió. En primer lloc l’enfoc constitucional-legal, propi de la ciència política tradicional, que es centra en l’estructura de l’Estat. En aquest sentit, les decisions lingüístiques es poden prendre per diferents entitats segons el disseny institucional. Pel govern central tan en estats unitaris com federals, per governs regionals subordinats, unitats lingüísticament autònomes o per regions autònomes amb un estatus legal o constitucional específic. Tenint en compte que poden existir sistemes mixtes depenent d’altres factors com el poder relatiu i la capacitat d’incidir dels grups lingüístics.

La segona perspectiva es focalitza en el poder polític efectiu, el que ocupa les estructures reals d’influència dintre del procés polític. Aquestes decisions es poden prendre per la majoria, per mitjà d’un consens que involucra a tots els actors rellevants o un sistema que integri ambdós principis. En aquest sentit, el model de democràcia consensual ha combinat la segmentació cultural amb estabilitat institucional. Bèlgica és un exemple on la pràctica

consensual de repartiment del de poder s'ha aplicat amb èxit. L'alternativa al model consensual és un sistema majoritari basat en la regla de la majoria no qualificada, en el que una minoria lingüística es pot veure ofegada i sota pressió, donada la imposició sistemàtica de decisions per la majoria sense mecanismes de protecció o participació efectiva.

2.2.2 Les Llengües Regionals o Minoritàries: Carta europea de Llengües Regionals o Minoritàries (1992)

La Carta Europea, aprovada l'any 1992, ha esdevingut un element fonamental per al reconeixement i protecció de les llengües regionals o minoritàries a Europa. Mostra el compromís europeu amb el seu reconeixement i protecció com a font de riquesa cultural dels Estats. La Carta Europea (1992), defineix les llengües regionals o minoritàries, com aquelles que tot i no ser majoritàries en tot l'Estat, s'utilitzen per un grup numèricament inferior en un territori d'aquest. Com per exemple el cas del gallec a Galícia o el català a Catalunya. Tot i que no es parlen en tot l'Estat es parlen a una determinada o determinades regions d'aquest. Així, una llengua pot ser majoritària en una regió, però continuar sent minoritària en termes de reconeixement legal o visibilitat social (Consell d'Europa, 2019)

En definitiva, el text de la Carta (1992) té com a objectiu principal fomentar el desenvolupament de les llengües regionals o minoritàries en àmbits com l'educació, la feina, els mitjans de comunicació, els tribunals, l'administració, l'economia i la cultura.

2.3 . La gestió de la diversitat

Les institucions importen, però quines institucions són les més adients per a proporcionar estabilitat, certesa i incentius per a la cooperació ha estat objecte de debat (Liu, 2011). Horowitz (2014), presenta dos mètodes per a la gestió de la diversitat comunament proposats, el consensualisme i el centripetisme. Per una banda, el consociacionisme busca resoldre el problema establint un règim de garanties institucionalitzades. Per a garantir la representació i la protecció dels diferents grups, per exemple la participació proporcional dels grups ètnics al govern o el vet de les minories a les polítiques que el són sensibles. Per altre banda, el centripetisme busca crear incentius per al establiment de coalicions intergrupals, principalment incentius electorals per arribar a consensos, i es formin coalicions interètniques, promovent la moderació política.

La gestió efectiva de la diversitat en contextos multinacionals, no ha de limitar-se tan sols a mecanismes electorals o de repartiment del poder. També és rellevant el disseny d'arquitectures estatals adaptades a la pluralitat lingüística i cultural, especialment en estats amb una forta fragmentació identitaria (Stepan, 1999). Una manera efectiva de promoure una identitat comuna i fomentar una democràcia més participativa és mitjançant la implementació de polítiques que reconeguin i institucionalitzin la diversitat nacional i lingüística (Costa, 2003).

Així, els estats multinacionals, caracteritzats per una diversitat interna en termes lingüístics, culturals o identitaris, tendeixen a adoptar federacions asimètriques, en les quals s'atorguen competències diferenciades a determinades regions per a preservar l'estabilitat i reconèixer l'especificitat de certs grups (Stepan, 1999). Aquest és el cas de Bèlgica, Índia, Canadà o Espanya. Tot i així, no podem establir una correlació entre un context divers i una voluntat federalista. A més hi ha la possibilitat d'establir una relació federalista amb una comunitat concreta, d'acord amb les seves característiques, al mateix temps que la resta d'unitats es someten al poder legal unitari, generant un règim d'autonomia especial quasi federal.

Tot i que el federalisme s'ha consolidat com un instrument per a la gestió del pluralisme en societats complexes, persisteix el repte de demostrar la seva eficàcia en la gestió del pluralisme (Palermo, 2018), els sistemes federals, més enllà de la seva estructura institucional han de provar la seva capacitat de generar un valor afegit pràctic. Per tant, la rellevància d'aquest estudi radica en que, si el federalisme és actualment percebut principalment com una eina per acomodar minories, és essencial avaluar el seu funcionament real davant d'altres alternatives.

El Federalisme es diferencia de la descentralització, en que aquesta es limita a considerar la capacitat de les unitats per a exercir l'autogovern mentre que el federalisme contempla el conjunt del disseny institucional de l'estat, garantint que el poder sigui compartit i participatiu (Barbet et al, 2023). Així, el federalisme necessita de l'enllaç de l'autogovern de les unitats, denominat *self-rule*, i del govern compartit o *shared-rule* (Elazar, 1990). Poseeix una estructura constitucional que distribueix el poder entre el govern federal i els governs de les unitats que conformen la federació. Per tan, es caracteritza per la no existència d'un centre o no centralització, i per atorgar una autonomia significativa a les diferents unitats.

Per altre costat, la descentralització consisteix en una dispersió estructurada del poder entre diferents centres de poder. Tot i que existeix un govern central que manté la capacitat de retirar o ampliar aquest “poder” o aquestes competències descentralitzades. Així existeixen sistemes federals altament centralitzats, i sistemes descentralitzats que no són federals com és el cas d’Espanya (Barbet et al, 2023).

En aquest sentit, descentralitzar no és un sinònim de federalitzar, ni tampoc la descentralització és necessàriament, un estadi previ del federalisme. De fet, existeixen sistemes federals altament centralitzats, com Àustria, i sistemes descentralitzats que no són federals, com l’Estat espanyol i l’italià.

No hi ha un sol tipus de federalisme, el federalisme ha sorgit sota la lògica “*holding-together*”, en estats amb una diversitat cultural i lingüística, a partir d’un estat unitari es decideix descentralitzar el poder per a mantenir la unitat del estat. Així, la instauració d’un sistema federal no respon a una convicció ideològica o a una finalitat en si mateixa, sinó que té una funció eminentment pràctica. Aquest és l’exemple de Bèlgica, que reconeix constitucionalment l’autogovern de certes regions com a resposta a la realitat multinacional. Per altre banda, aquells estats preexistents poden unir-se cedint part de la seva sobirania per a formar un nou estat federal (lògica “*Coming-together*”), mantenint les seves identitats individuals, n’és un exemple Alemanya, on el federalisme no va sorgir per la gestió de la diversitat.

Als estats regionals descentralitzats, l’origen del poder es troba al govern central, que assigna les competències a les diferents regions que integren l’Estat (Norris, 2005). El repartiment de poders es fa sota criteris d’eficiència i de control democràtic, sense seguir la lògica mencionada dels estats federals. Tot i això hi ha estats que incorporen de forma més o menys explícita elements d’asimetria, tant en l’àmbit formal com informal, acostant-se a les característiques pròpies del model federal, com és el cas d’Espanya (Barbet et al, 2023).

El disseny territorial del poder s’ha d’analitzar des de una perspectiva ampla, que tingui en compte tant la distribució de competències com l’origen del poder, el grau d’autonomia efectiva i l’existència de mecanismes de participació compartida. Per a poder comprendre la

diversitat dels models existents i les seves implicacions per a la gestió de la pluralitat política, cultural i lingüística dels estats.

3. OBJECTIUS I HIPÒTESIS

1. Analitzar la relació entre el reconeixement oficial de la llengua i la protecció de les llengües regionals i minoritàries.

H1: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on han estat reconegudes oficialment de maneres diferents.

La llengua uneix les comunitats internament, però també defineix la seva identitat davant dels altres. Per això, per a molts grups ètnics, la llengua és el marcador clau de la seva identitat. El reconeixement d'una llengua coma oficial, és rellevant donat que otorga legitimitat, respecte i valor social a la llengua. És per això que les llengües mantenen una major vitalitat on son reconegudes oficialment de diferents formes.

2. Examinar com l'autoritat regional influeix en el grau de protecció de les llengües minoritàries.

H2: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on els governs tenen més competències per protegir-les

La literatura ha rebutjat els models de planificació lingüística creats de dalt a baix, donat que poden passar per alt certes dinàmiques locals que dificulten l'èxit de la política lingüística. Per això les polítiques lingüístiques s'han de crear desde un sistema multinivell, que tingui en compte les interaccions entre els diferents nivells, desde el local fins al nacional. Per tant, on els governs regionals tenen més competències, les llengües regionals tenen més vitalitat, donat que les polítiques s'elaboren tenint en compte les dinàmiques regionals.

3. Analitzar el vincle entre sentiment nacionalista i la promoció de les llengües regionals.

H3: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on la seva revitalització rep més suport polític

Per a molts grups minoritaris, la llengua és una qüestió sensible, mentre altres conflictes com els relacionats amb diferències religioses poden deixar al marge la política, els conflictes

lingüístics no poden despolititzar-se , principalment perquè el govern ha d'escollir una llengua per a comunicar-se, fet que fa que política i llengua estiguin estretament relacionats.

4. DISSENY DE RECERCA

Per a contrastar les hipòtesis plantejades, s'ha seguit una metodologia qualitativa i comparativa entre cinc regions europees. Aquesta metodologia ha permès examinar con la relació entre l'estatus legal, l'autonomia regional i el suport polític influeixen en el grau de vitalitat de les diferents llengües regionals o minoritàries. En el següent apartat s'especifiquen les diferents variables estudiades i els diferents criteris de selecció de la mostra i el procediment de recollida d'informació.

4.1. Variables

S'estudia si l'estatus legal, l'autoritat regional, i el suport polític (VI) influeixen en el grau de vitalitat lingüística (VD).

- L'estatus legal consisteix en la definició de les llengües com a oficials o cooficials a la constitució, estatut d'autonomia o tractat internacional.
- L'autoritat regional s'observa en les competències del govern regional especialment en educació i mitjans de comunicació, i altres aspectes relacionats amb la llengua.
- El suport polític, es mesura amb l'existència de partits polítics que recolzen l'ús de la llengua regional, com a part del seu discurs polític.

Per a observar el grau de vitalitat lingüística (VD), s'estudia la presència de la llengua en diferents àmbits de l'esfera pública:

- Sistema educatiu
- Administració pública
- Mitjans de comunicació

4.2. Mostra

Els casos escollits per a dur a terme aquest treball, han estat Schleswig-Holstein (Alemanya), Tirol del Sud (Itàlia), Catalunya (Espanya), Comunitat Alemanya (Bèlgica) i Alsàcia (França).

Partint de la classificació de Lijphart (2008), l'elecció d'Alemanya i Bèlgica respon a la seva condició d'estats federats amb models diferenciats de gestió territorial i lingüística. Aquesta

divergència permet entendre com diferents tipus de federalisme poden influir en la protecció i promoció de les llengües regionals i minoritàries. Alemanya és un estat federal congruent, ja que les seves unitats federades (Länder) no estan configurades en base a divisions lingüístiques o ètniques, sinó que són estructures administratives que reflecteixen un conjunt nacional homogeni. Per contra, Bèlgica és un exemple paradigmàtic de federalisme incongruent, ja que les seves unitats territorials estan dissenyades segons criteris lingüístics.

L'elecció d'Espanya en aquest treball respon a la seva condició intermèdia entre un sistema federal i un sistema descentralitzat, donat el alt nivell d'autonomia concedida a algunes comunitats autònomes, especialment a Catalunya, el País Basc i Galícia. Espanya és classificada per Lijphart (2008) com a un sistema semi federal. Per tant, la seva anàlisi permet contrastar la seva realitat institucional amb estats clarament federals com Alemanya i Bèlgica.

Per últim, Itàlia i França, completen la mostra, donat que son estats força centralitzats segons la classificació de Lijphart (2008). Tot i que la regió de Tirol del Sud a Itàlia, posseeix grans prerrogatives i autonomia per a institucionalitzar la seva cultura mitjançant les seves pròpies institucions (Mathieu i Guénette, 2018). Per contra, França és un estat unitari fortament centralitzat, amb un model històricament orientat cap a la uniformitat lingüística i cultural.

L'elecció de les regions analitzades al treball, que son Catalunya (Català), Tirol del Sud (Alemany), Comunitat Germanofòna de Bèlgica (Alemany), Schleswig-Holstein (Danés) i Alsàcia (Alsacià) es basa en l'enfocament metodològic del dissenys de sistemes més similars (*Most Similar Systems Design* (MSSD)). Que es centra en l'elecció de casos que comparteixen un gran nombre de característiques estructurals, institucionals i culturals, però que presenten diferències en la variable dependent (Caramani, 2023:11), en aquest cas el grau de viabilitat i protecció de la llengua regional o minoritària. Totes les regions presenten característiques comuns que justifiquen la seva comparació: pertanyen a estats europeus amb compromisos internacionals en matèria de drets lingüístics, són unitats territorials infranacionals amb una llengua pròpia històrica que difereix de la llengua estatal majoritària, han sigut objecte de reivindicacions identitàries o culturals vinculades a l'ús de la llengua i posseeixen en major o menor mesura competències institucionals i polítiques diferenciades

respecte a l'Estat central (Korpiks, 2023). En canvi, el grau de vitalitat i protecció a les llengües regionals o minoritàries divergeix entre les regions.

4.3. Recollida d'informació

Per a la recollida d'informació, s'han estudiat les constitucions estatals i regionals de cada regió seleccionada. A més, s'ha tingut en compte la legislació rellevant de cada regió en matèria lingüística. Per altre banda s'han realitzat entrevistes a experts en la matèria i consultat els informes d'aplicació de la Carta europea (1992), en els casos en els que ha estat signada i ratificada.

Per a analitzar la variable de suport polític, s'han tingut en compte notícies locals i el discurs dels partits polítics regionals, amb la fi de determinar si la llengua és un element essencial en el seu discurs polític.

5. RESULTATS

		H1: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on han estat reconegudes oficialment de maneres diferents.	H2: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on els governs tenen més competències per protegir-les	H3: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on la seva revitalització rep més suport polític	Vitalitat lingüística
FEDERAL	Ostbelgien (Bèlgica)	Si	Si	Parcialment	Alta
	Schleswig-Holstein (Alemanya)	Parcialment	Parcialment	Parcialment	Mitjana
CONDICIÓ REGIONAL ESPECIAL	Catalunya (Espanya)	Si	Si	Si	Alta
	Tirol del Sud (Itàlia)	Si	Si	Si	Alta
UNITAR	Alsàcia (França)	No	No	No	Baix

Font: Elaboració pròpia.

En la present taula es comparen els cinc casos de llengües regionals o minoritàries a Europa. Es mostren les cinc regions estudiades, Catalunya, Tirol del Sud, Ostbelgien, Schleswig-Holstein i Alsàcia. La taula té l'objectiu d'analitzar si les llengües han mantingut una vitalitat alta, mitjana o baixa i de mostrar el compliment de les hipòtesis plantejades per a cada un dels casos. A més cada cas s'ha classificat depenent del seu model territorial com a federal, condició regional especial o unitari.

Per una banda, la Comunitat d'Ostbelgien (Bèlgica), presenta un ampli reconeixement legal e institucional de l'alemany, que està present en l'educació i els mitjans de comunicació, sent reconegut de diverses formes al territori de la Comunitat. Tot i que el suport polític a la llengua és més limitat que en altres casos, ja que l'alemany no és un dels principals elements al discurs polític de la Comunitat. Així i tot, l'estructura consensual del federalisme belga, garanteix la protecció cultural i lingüística de l'alemany.

Per altra banda, trobem el cas del danès a Schleswig-Holstein (Alemanya). Aquest cas mostra que tot i que Alemanya els estats federats que la componen gaudeixen d'àmplies competències, el danès no té un reconeixement oficial ampli. No es garanteix la seva presència a l'administració o als mitjans de comunicació. En definitiva, l'ús social del danès i el seu suport polític són limitats, tal com es pot observar a la taula.

En el que ocupa al català a Catalunya (Espanya), aquest mostra una àmplia vitalitat. L'alt nivell de vitalitat es deu al seu ampli reconeixement del català als diversos àmbits estudiats. El català és la llengua vehicular al sistema educatiu i el seu ús està generalitzat a l'administració pública. A més, el català rep un ampli suport polític, el que ha reforçat la seva posició i vitalitat a Catalunya. En el que ocupa a l'alemany a Tirol del Sud (Itàlia), aquest és un cas semblant al del català. Tirol del Sud presenta un estatus d'autonomia regional especial, i una estructura consensual que ha permès que l'alemany es mantingui amb una àmplia vitalitat a la regió. El reconeixement de l'alemany és ampli, aquest està present a l'educació, l'administració i els mitjans de comunicació. Per això ambdues regions aconsegueixen totes les hipòtesis plantejades, i mostren un alt nivell de vitalitat lingüística, tal com es pot observar a la taula.

Per últim, el cas d'Alsàcia es mostra a l'extrem oposat del català a Catalunya i de l'alemany a Tirol del Sud. El cas del Alsacià a França és una mostra de que si una llengua no té un estatus oficial, no es reconeix a l'educació ni a l'administració pública, i rep un escàs suport institucional, no manté la seva vitalitat. Tal com es pot observar a la taula, l'Alsacià no compleix ninguna de les hipòtesis plantejades, el que ha comportat que mantingui una baixa vitalitat.

Per tant, de la comparativa exposada a la taula, es pot deduir que la vitalitat d'una llengua regional o minoritària està lligada fins a cert punt amb el seu reconeixement i les competències institucionals i el suport polític. Quan aquests tres factors es combinen, com en els casos de Catalunya i Tirol del Sud, les llengües poden mantenir una alta vitalitat. En canvi quan no es donen ningun dels tres factors com en el cas d'Alsàcia, es genera una pèrdua de la vitalitat de la llengua. Schleswig-Holstein i Ostbelgien representen situacions intermèdies, on tot i existir elements de protecció i reconeixement, la vitalitat lingüística és menys forta, especialment si manca un fort suport polític.

5.1 Catalunya (Català)

En comparació amb la resta de casos, el cas del català, és un exemple de vitalitat lingüística, tal com es mostra a la taula, aconsegueix les tres hipòtesis plantejades. Això es degut al model territorial de pluralisme lingüístic establert a Espanya. Donat que si bé el castellà és la llengua oficial en tot l'Estat, altres llengües com el català, l'euskera i el gallec, son reconegudes com oficials en el territori on es parlen. El art.3 de la Constitució Espanyola reconeix que el

castellà és la llengua oficial a tot l'Estat, i les altres llengües espanyoles, també seran reconegudes a les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb el seu estatut (López Castillo y López-Basaguren, 2022). Per tant, a Espanya cada Comunitat Autònoma ha reconegut en el seu estatut les llengües que es parlen al territori. Així el català, ha estat oficial a Catalunya desde el any 1979, tal com s'exposa a l'art 6 de l'Estatut de Catalunya *“el català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol”*.

Catalunya s'ha consolidat com un exemple de condició regional especial, donat el sistema asimètric de distribució de poders de l'Estat Espanyol l'atorga un ampli règim d'autonomia en comparació amb altres Comunitats Autònomes. Té competència en matèria de llengua pròpia (Estatut d'Autonomia de Catalunya, art. 143), que li permet desenvolupar polítiques d'implementació del català en àrees com l'educació, l'administració pública i els mitjans de comunicació, que han contribuït a mantenir la vitalitat del català i el seu ús públic. Tot això confirma la segona hipòtesi, donat que el règim d'autonomia de Catalunya, ha contribuït a mantenir la vitalitat del català a la regió.

El català ha estat reconegut oficialment de diverses formes, a l'educació el català és la llengua vehicular del sistema educatiu i manté una gran presència als mitjans de comunicació públics. Tot i que també està molt present a l'administració pública, l'informe d'aplicació de La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (Generalitat de Catalunya, 2023) exposa que a l'administració perifèrica de l'Estat, el català segueix estant limitat. Tot i això, el reconeixement oficial del català en els diferents àmbits estudiats fa que es compleixi la primera hipòtesi plantejada.

A més, cal tenir en compte que l'ús del català no és tan sols una qüestió cultural, si no també política, aquest rep un gran suport institucional dintre del Parlament de Catalunya. Arrel dels resultats de l'última enquesta d'usos lingüístics, molts polítics catalans han sortit en defensa de la seva llengua. Així, representants de Junts, la CUP i ERC, han defensat la necessitat de protegir i impulsar la llengua, davant de la manca de suport de l'Estat i les desigualtats estructurals (M.F., 2025). Confirmant la tercera hipòtesi, ja que el suport polític a la llengua, ha estat fonamental per al manteniment de la seva vitalitat.

Tot lo exposat confirma que la vitalitat del català és molt elevada, així ho mostren les recents dades de l'Enquesta d'Usos Lingüístics de la Població (EULP, 2023), que indiquen que el català té un alt nivell de comprensió general i segueix afegint nous parlants, tot i que segueix per darrere del castellà en coneixement i ús habitual.

5.2 Tirol del Sud (Alemany)

L'estructura institucional italiana és complexa, donat que es tracta d'una república unitaria amb un sistema regionalista. A més, de les vint regions creades per la Constitució de 1984, cinc tenen una autonomia especial. Aquestes cinc regions tenen més poder que les quinze regions ordinàries, donat que els seus estatuts d'autonomia detallen i protegeixen els seus poders.

El Tirol del Sud, és exemple d'una condició regional especial al igual que Catalunya. Disposa d'un Estatut d'Autonomia des de 1972, que dota a la regió d'un alt nivell d'autogovern. A més, estableix un sistema de cooficialitat lingüística, reconeixent tres grups lingüístics oficials: l'alemany, l'italià i el ladí. A Tirol del Sud s'ha desenvolupat un sistema polític clarament consensual, que recorda al sistema federal belga, fonamentat en la representació proporcional, i garantint l'equilibri entre els diferents grups lingüístics de la regió (Woelk et al, 2007).

L'alemany està molt present a l'administració pública, gràcies a mecanismes com el sistema de doble declaració lingüística, que té com a objectiu garantir que els ciutadans puguin ser atesos en la seva pròpia llengua a través de quotes de representació lingüística. Aquest sistema ha estat creat per al manteniment del pluralisme etnolingüístic dins de l'administració de la regió, donat l'interès de cada grup de controlar una quantitat proporcional dels càrrecs públics (Woelk et al, 2007). Aquesta estructura és possible d'acord amb els art. 3 i 6 de la Constitució Italiana que exposen que “*la Repubblica proteggerà, mediante norme adeguate, le minorie linguistiche*”, apostant per la protecció de les llengües minoritàries (Senato della Repubblica Italiana, 2023). En aquest cas cal destacar que Italia ha signat però no ratificat la Carta Europea (1992).

En l'àmbit educatiu l'ús de l'alemany està plenament garantit. Això s'ha aconseguit a través de sistemes escolars paral·lels depenent de la llengua parlada per l'infant. Aquest sistema ha generat debats sobre el seu efecte segregador però ha permès que l'alemany sigui la principal

llengua vehicular a la regió (Van Der Jeught, 2016: 71). Quant als mitjans de comunicació, les minories alemanya i ladina, gaudeixen d'un gran suport institucional i financer tant en l'accés als mitjans de comunicació estrangers com en la producció de contingut propi en la seva llengua. Per tant l'ampli reconeixement de l'alemany en les variables estudiades, ens permet confirma la primera hipòtesi en aquest cas.

Aquest cas confirma la tercera hipòtesi donat que l'alemany rep un gran suport polític a la regió. El partit polític *Südtiroler Volkspartei (SVP)* format per membres de la comunitat germanofona i ladina ha governat de forma ininterrompuda la regió desde 1948. Aquest partit defensa l'ús de l'alemany com a llengua oficial i vehicular a la regió, en condicions iguals a les del Italià, a més d'ampliar l'autonomia de Tirol del Sud respecte el govern central de la República.

El cas de Tirol del Sud, és des de la perspectiva de la gestió de la diversitat, un exemple de com una fórmula asimètrica d'autonomia regional, dintre d'un estat regionalitzat pot arribar a protegir de forma efectiva una cultura i identitat lingüística. L'autonomia proporcionada a la regió, ha permès que el reconeixement legal de les llengües no es limiti al pla simbòlic, si no que es tradueixi en drets concrets i una estructura institucional estable, confirmant la segona i la primera hipòtesis plantejades. Tot i que per la seva construcció consensual rígida podria portar a la segregació i perpetuació de les diferències ja existents a la regió. Tot i no haver ratificat la Carta Europea (1992), Itàlia ha establert un sistema institucional que ha afavorit la vitalitat de l'alemany.

5.3 Schleswig-Holstein (Danès)

Schleswig-Holstein és un dels setze estats federats d'Alemanya, fronterer amb Dinamarca. En aquest Länder es troba la minoria danesa, formada segons l'informe estatal d'Alemanya sobre la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (2000) per unes 50.000 persones. La majoria de les quals viuen a la regió de Schleswig, i en els Kreise (districtes administratius de tipus comarcal) de Nordfriesland i Schleswig-Flensburg. A Schleswig-Holstein conviuen quatre de les minories nacionals d'Alemanya: el danés, el frisó del nord, sinti i romaní. El sinti i el romaní no existeixen de forma formalitzada i escrita, en canvi, el danés i el frisó son llengües minoritàries formalitzades d'ús quotidià en l'educació i els debats acadèmics (Malloy et al, 2016: 488)

El Länder ha assumit compromisos específics sota la Carta Europea (1992), i totes les llengües minoritàries i regionals de la regió gaudeixen de protecció i promoció especial en la constitució estatal de Schleswig-Holstein, tot i així, la llengua danesa no ha adquirit un estatus oficial i no està completament integrada a l'administració pública ni als mitjans de comunicació. A més, en l'àmbit de l'educació l'oferta educativa en danès com a llengua vehicular es redueix a escoles privades amb finançament públic, o s'imparteix com a llengua estrangera en les escoles públiques.

Així l'art. 6 de la constitució de Schleswig-Holstein exposa que les minories danesas, sintí i romaní tenen dret a la protecció i suport del länder (Verfassung des Landes Schleswig-Holstein, 2021). Directament no es fa referència a la llengua danesa en el text constitucional alemany, mentre que si es reconeix a l'art. 13 del mateix, que l'estat protegirà i fomentarà l'ús del baix alemany. El que porta a que es confirmi parcialment la primera hipòtesi, donat que no hi ha hagut un reconeixement oficial de la llengua com a tal ni oficial, ni en els àmbits estudiats.

Tot i que la Llei Administrativa General de l'Estat de Schleswig-Holstein al seu art. 82 b) permet la presentació de documents en danès davant de les autoritats administratives a la regió, no és segur que l'administració redacta documents en danès, el que limita la seva vitalitat en aquest àmbit. Per altre banda la cobertura dels mitjans de comunicació en danès és esporàdica i residual (Consell d'Europa, 2022), el que es considera insuficient segons els informes d'avaluació de la Carta (Consell d'Europa, 2022)

La manca de suport polític ha comportat que no es portin a terme iniciatives per a la promoció del danès a nivell municipal. Malgrat que la minoria danesa està representada per l'Associació d'electors de Schleswig del Sur (Südschleswigscher Wählerverband, SSW). Que té com a objectiu promoure polítiques de descentralització i participació ciutadana. Això comporta que la tercera hipòtesi queda parcialment confirmada, ja que en aquest cas no trobem un fort suport polític al danès a la regió, el que pot està relacionat amb què la comunitat danesa està formada per un nombre reduït d'individus .

El cas del danès a Schleswig-Holstein ens porta a replantejar-nos la perspectiva institucional que McRae (1994) proposa en la que la distribució de competències i el disseny de l'estat juguen un paper essencial en la creació de polítiques lingüístiques. Ja que tot i que Alemanya

és un estat federal, el reconeixement del danès ha estat limitat. Això pot ser per múltiples factors, pot ser perquè el danès es parlat per un grup reduït de persones dintre d'Alemanya, perquè el federalisme alemany no respon a la lògica “*holding-together*” per a la gestió de la diversitat, o bé per la manca de suport polític. Per tant, el factor institucional no és l'únic factor determinant, ja que inclús dintre d'un sistema federal i una base jurídica favorable, la llengua no gaudeix d'un ús generalitzat o un ple reconeixement en tots els àmbits.

5.4 Comunitat Germanòfona de Bèlgica o Ostbelgien (Alemany)

El sistema federal Belga va néixer arrel el conflicte entre valons i flamencs, amb l'objectiu de reconèixer les diferents comunitats lingüístiques de l'Estat. Aquest model estableix un equilibri entre les comunitats lingüístiques per a mantenir la llengua de cada regió (Van Drooghenbroeck i Popelier, 2022: 8). Es tracta d'un exemple del model de federalisme “*holding-together*” on un estat inicialment unitari, amb la fi d'evitar moviments secessionistes, busca descentralitzar el poder amb l'objectiu de preservar la seva unitat política i atorgar reconeixement a la diversitat interna. Aquest sistema ha permès que la comunitat d' *Ostbelgien* disposi de competències en àmbits com la cultura i l'educació, que s'han traduït en un ampli reconeixement de l'alemany a Bèlgica, confirmant la segona hipòtesi proposada.

Bèlgica ha aplicat el principi de territorialitat per a la preservació de les llengües regionals. L'alemany tan sols es parla i està present en territori de la Comunitat Germanòfona. No és parlat a la resta de les comunitats belgues, on l'alemany no és un idioma oficial. Per a mantenir l'estatus de vitalitat de les llengües, han estat primordials la *Llei del 30 de juliol de 1963* i la *Llei del 18 de juliol de 1966*, que estableixen les principals regulacions en matèria de política lingüística. El cas belga evidencia que en contextos multinacionals, el reconeixement efectiu de les diverses llengües estatals, ha requerit de models federals i consensuats que introdueixin mecanismes institucionals per al repartiment del poder. Permetent a les comunitats en la gestió de la seva cultura i llengua .

La vitalitat de la llengua alemanya de *Ostbelgien* ha estat lligada a un sentiment de pertinença i suport polític a la comunitat, construïda al voltant de la seva identitat cultural i llengua, tot i ser una població de tan sols 77.000 persones (Rankin, 2017). El sentiment de pertinença a la

comunitat no s'ha de percebre com un sentiment nacionalista o secessionista, doncs els habitants de *Ostbelgien* es senten majoritàriament belgues (Rankin, 2017). Cal tenir en compte que la disputa per la llengua ha estat la base del federalisme belga, el que ha propiciat i enaltit l'ampli reconeixement del alemany a la Comunitat Germanofona, tot i que aquest conflicte es va produir essencialment entre les comunitats flamenca i francòfona.

En conclusió, el model federal "*holding-together*" desenvolupat a Bèlgica ha proporcionat eines efectives per al reconeixement i preservació de les llengües regionals i minoritàries. El reconeixement oficial i suport institucional a l'alemany, han permès a la Comunitat Germanofona preservar la vitalitat de la seva llengua, a través de competències pròpies en educació, cultura i mitjans de comunicació, i a la protecció legal que garanteix l'ús de l'alemany a l'administració pública. Tot i que la rigidesa de la legislació lingüística podria impedir evolucions i perpetuar les diferències entre els ciutadans belgues.

5.5 Alsàcia (Alsacià)

El Estat francès, històricament, ha promogut una política d'homogeneïtzació lingüística, establint el francès com a llengua oficial i relegant les llengües regionals i minoritàries a una posició marginal. Aquest enfoc monolingüista, es va consolidar al segle XIX amb l'educació obligatòria, i al segle XX amb la *Loi Toubon (1994)*, que determina el francès com a llengua exclusiva en l'administració pública (Hawkey i Kasstan, 2015). És un clar exemple de model estatal majoritari, .

A més, França no ha ratificat la Carta Europea (1992) degut a que entra en conflicte amb els principis constitucionals republicans, que consideren que reconèixer drets lingüístics col·lectius, podria contradir el principi d'indivisibilitat de la República. Tot i que l'any 2021 es va crear el *Collectivité européenne d'Alsace (CeA)* una entitat institucional pròpia que reuneix els antics departaments del Baix Rin i de l'Alt Rin, formant una entitat pròpia dins la regió del Gran Est (França). No és una regió autònoma, però disposa de competències ampliades més enllà de les habituals d'un departament com ara el bilingüisme i la llengua regional.

L'any 2008, es va introduir una esmena a la constitució francesa que reconeix les llengües regionals com a part del patrimoni francès. Aquesta modificació es va introduir al art. 75 bis,

degut a la negativa d' introduir aquesta esmena al art. 2 de la Constitució de la República. Per tant, no existeix un reconeixement de l'oficialitat del Alsacià a França ni a la regió d'Alsàcia, el francès es presenta com a llengua exclusiva i exclouent. En el que ocupa al sistema educatiu, la presència del alsacià en aquest àmbit és reduïda, degut a que el Consell Constitucional francès, va establir que l'ensenyament immersiu en una llengua regional és inconstitucional (contrari al art. 2 de la Constitució de la República), si comporta que el alsacià sigui la llengua principal d'ensenyament als centres públics. En l'administració pública i els mitjans de comunicació la situació és la mateixa, la centralització francesa, ha complicat la preservació i promoció de la llengua regional (Erhart, 2010).

La manca de suport institucional clar i de capacitat real d'autogovern lingüístic, l'alsacià ha vist reduït el seu ús social, cada cop més residual. Per tant, no és suficient amb el reconeixement simbòlic, calen polítiques actives, finançament i drets lingüístics efectius per a garantir la supervivència d'una llengua. Així, aquest cas confirma el que exposava McRae (1994) en els sistemes majoritaris una minoria lingüística es pot veure ofegada i sota pressió, donada la imposició sistemàtica de decisions per la majoria, sense mecanismes de protecció o participació efectiva.

5.6 Catalunya en perspectiva comparada

La elevada vitalitat del català a Catalunya fa que sigui interessant la seva comparació amb la resta de casos. En aquest sentit, Catalunya i Tirol del Sud comparteixen un escenari similar, en el que tots els factors estudiats son claus, tal com es pot observar a la taula (tant el reconeixement, com les competències i el suport polític). Però cal destacar que el català ha demostrat una gran força, ja que a diferència de l'alemany (que és la llengua oficial del Estat d'alemanya), no disposa amb un domini lingüístic internacional que el reforci fora de l'Estat i d'Andorra on també és l'idioma oficial.

Si comparem el cas de Catalunya amb el d'Alsàcia, son dos casos totalment contraposats. Mentre a França s'ha optat per una política homogeneitzadora "d'una sola llengua", Espanya a obtat per concedir el reconeixement de cooficialitat a les llengües regionals de cada Comunitat Autònoma, el que ha contribuït al seu ús i vitalitat. Per tant tots aquells factors que

contribueixen a la vitalitat del català, no poden apreciar-se en el cas de l'Alsacià, el que està comportant la seva feblesa com a llengua socialment activa.

El contrast entre Catalunya i Ostbelgien, permet observar la importància del reconeixement, ja que tot i que el suport polític en el cas de la regió belga és més limitat, la estructura consensual del sistema federal belga, ha permès que es mantingui una forta presència de l'alemany tant en les institucions com en la resta d'àmbits estudiats.

De la comparativa entre Catalunya i Schleswig-Holstein, podem extreure la importància del suport polític, ja que si bé trobem un partit polític que representa la minoria danesa a Schleswig-Holstein, no és equiparable amb el suport polític que rep el català a Catalunya, on aquest està molt més present al discurs polític. Donat que tot i que el Länder alemany posseeix més competències que la Comunitat Autònoma d'Espanya, no ha aconseguit mantenir una forta presència i reconeixement del danès.

6. CONCLUSIÓ

En el desenvolupament d'aquest treball, l'objectiu ha estat esbrinar quins factors permeten que determinades llengües regionals o minoritàries a Europa tinguin més vitalitat que d'altres que es troben en detriment. Per a poder portar-lo a terme, he formulat tres hipòtesis, que han estat contrastades per mitjà d'una comparació entre cinc casos europeus, sota un mètode qualitatiu. La formulació de les hipòtesis i selecció dels casos, s'ha basat en la teoria de McRae (1994), que destaca el paper de l'estat en la gestió de la diversitat i la importància del disseny institucional en l'elaboració de les polítiques lingüístiques.

L'anàlisi s'ha basat en analitzar una única llengua regional o minoritària en cada regió seleccionada. Amb l'objectiu d'aprofundir més en l'anàlisi, permetent observar amb major detall la relació entre el reconeixement de la llengua i la vitalitat real d'aquesta. Per contra, això implica una sèrie de limitacions. Centrar-se en una sola llengua ha pogut deixar de banda l'estudi dinàmiques de conflicte o cooperació lingüística amb altres llengües presents a la regió, com per exemple el baix alemany a Alemanya. A més, la desigualtat en la disponibilitat i actualització de dades segons el territori, ha pogut afectar fins a cert punt l'anàlisi de la vitalitat i presència real de les llengües.

Tot i les mencionades limitacions, aquest estudi m'ha permès identificar tres grups de llengües segons el grau de vitalitat actual. En primer lloc es troben les llengües que han mantingut una alta vitalitat institucional, com el català a Catalunya, l'alemany a Tirol del Sud i l'alemany a Ostbelgien. En segon lloc, trobem el danès a Schleswig-Holstein, una llengua que tot i que ha estat reconeguda formalment en diferents àmbits, però a la pràctica la seva presència i vitalitat s'ha vist limitada. Finalment, l'alsacià a Alsàcia que tot i el seu valor cultural, es troba en forta regressió degut a les polítiques d'homogeneïtzació lingüística aplicades per França. Aquestes diferències han permès observar com el reconeixement oficial, l'autonomia regional i el suport polític han influït en la preservació de les llengües regionals i minoritàries a Europa.

Els resultats de la investigació confirmen parcialment la primera hipòtesis. Tot i que el reconeixement legal de la llengua en els casos de Catalunya, Tirol del Sud i la Comunitat Germanofona o *Ostbelgien*, ha produït una protecció efectiva i incentivat la vitalitat lingüística, en el cas d'Alsàcia i Schleswig-Holstein, l'assoliment de certs compromisos en matèria de protecció de minories i llengües regionals, no s'ha traduït en un major grau de

protecció de la llengua regional. El que pot estar causat per la manca d'oficialitat de les llengües o d'una implementació efectiva de les polítiques lingüístiques.

L'estudi corrobora la segona hipòtesis, relativa a que els governs amb més competències sobre la llengua poden mantenir una major vitalitat de les llengües regionals, donat que els casos amb una major autonomia institucional, com *Ostbelgien*, *Catalunya* i *Tirol del Sud*, han desenvolupat polítiques lingüístiques estables i eficaces. Per altre banda, al ser França un estat força centralitzat i majoritari, l'alsacià s'ha vist ofegat i està en ple retrocés. El que reforça la idea de que l'absència de poder polític efectiu i voluntat institucional, comporta que les llengües regionals es troben en una situació de vulnerabilitat i desavantatge estructural. Tot i que el cas d'alemanya reflexa que un major autogovern no és suficient per a explicar la vitalitat d'una llengua regional, si no que depèn de múltiples factors. Ja que tot i que el danès disposa d'una certa protecció en l'àmbit educatiu, la seva presència a l'administració pública i als mitjans de comunicació és molt limitada.

Els resultats confirmen parcialment la tercera hipòtesi relacionada amb el suport polític, donat que on els partits polítics regionals han donat suport a la llengua com part del seu projecte d'autogovern, per exemple la SVP a Tirol del Sud o els partits independentistes catalans, la llengua a guanyat presència i prestigi. En canvi en casos com el de Alsàcia on les forces polítiques regionals no tenen capacitat d'incidir, el reforç a la vitalitat de la llengua ha estat menor. Es confirma de forma parcial donat que a Schleswig-Holstein existeix representació política de la minoria danesa, però tot i així, el reconeixement i presència del danès és limitat. I, per altre banda a Ostbelgien tot i que si existeix un sentiment de pertinença regional, aquest no és un element central del discurs polític a la comunitat, i si s'ha mantingut una alta vitalitat de l'alemany. Tot i que s'ha de tenir en compte que el conflicte lingüístic entre valons i flamencs fou la base del federalisme belga.

Així doncs, la contribució més rellevant d'aquest treball, ha estat descriure com el disseny institucional i l'autonomia regional afecten a la vitalitat de les llengües regionals i minoritàries a Europa, tot i que podem concloure que no hi ha prou amb el reconeixement legal de la llengua, cal voluntat política, estructura institucional i recursos per a poder garantir la vitalitat lingüística.

BIBLIOGRAFIA

- Alber, E., i Zwilling, C. (2022). A primer on the autonomy of South Tyrol: History, law, politics. *Autonomy arrangements in the world* (2nd ed.). <https://doi.org/10.57749/KEAY-Z424>
- Al-Khawaldeh, N., Alomoush, O. I., Al Khalaf, E. M., Almahameed, Y. S., Jaradat, A. A. (2024). Language maintenance: The case of modern standard Arabic among bilinguals. *Journal of Language Teaching and Research*, 15(2), 588-597. <https://doi.org/10.17507/jltr.1502.27>
- Barbet, B., Grau, M., i Rodon, T. (2023). *Federalisme i descentralització*. Institut d'Estudis de l'Autogovern. Recuperat de <https://iea.gencat.cat>
- Bober, S., Volgger J, i Willis, C. (2025). *Minority Language Media in Focus at Villa Vigoni*. <https://doi.org/10.57708/BEJXPXUFZAOES79IBF3JOBRO>
- Caramani, D. (2023). *Comparative politics* (Sixth edition). Oxford University Press.
- Cetrà, D. (2017). “Linguistic Diversity in Plurinational states?”. *50 Shades of Federalism*. Recuperat de <http://50shadesoffederalism.com/policies/linguistic-diversity-plurinational-states/>
- Cetrà, D. (2019). Nationalism, Liberalism and Language in Catalonia and Flanders (1st ed). *Springer International Publishing*. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-08274-1>
- Costa, J. (2003). Catalan linguistic policy: liberal or illiberal? *Nations and Nationalism*, 9(3), 413–432. <https://doi.org/10.1111/1469-8219.00104>
- Consell d'Europa. (1992). *Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries*. <https://rm.coe.int/16806d355d>

- Consell d'Europa. (2019). *European Charter for Regional or Minority Languages: Classroom activities*.
<https://rm.coe.int/ecrml-educational-toolkit-web-a5-corrige-en/16809950e6>
- Consell d'Europa. (2022). *European Charter for Regional or Minority Languages: Application of the Charter in Germany (Seventh evaluation report)*.
<https://rm.coe.int/min-lang-2022-7-germany-7th-er-en-final-public-en/1680a84130>
- Consell d'Europa. (2024). *Evaluation of Germany's compliance with the European Charter for Regional or Minority Languages*.
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/157>
- Donders, K., Van den Bulck, H., Raats, T., Połńska, E., i Beckett, C. (2019). Public Service Media in a Divided Country: Governance and Functioning of Public Broadcasters in Belgium. In *Public Service Broadcasting and Media Systems in Troubled European Democracies*, 89–107. Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-02710-0_5
- Elazar, D. J., Fundació Rafael Campalans., i Biblioteca President Pujol. (1990). *Exploración del federalismo*. Hacer.
- Erhart, P. (2010). Les langues de la télévision régionale alsacienne. Recherches pour une histoire de France 3 Alsace. *Revue d'Alsace* p. 315-337.
<https://doi.org/10.4000/alsace.205>
- Gaquin, A. (1999). Les Langues minoritaires de France et la nouvelle Europe. *The French review*, 73(1), 94–107.
- Generalitat de Catalunya. (2023). Informe de la Generalitat de Catalunya per al sisè informe d'avaluació de l'aplicació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM) 2017-2021. Recuperat de
https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/legislacio/recull_de_normativa/altr/es/arxius/celrom-informe-2017-2021-catala-ES.pdf

- Hawkey, J. W., i Kasstan, J. R. (2015). Regional and Minority Languages in France: Policies of Homogenization or a Move toward Heterogeneity? A Case Study on Francoprovençal. *The French Review*, 89(2), 110–125. <https://doi.org/10.1353/tfr.2015.0004>
- Horowitz, D. (1985). Ethnic groups in conflict. *University of California Press*.
- Huck, D., i Erhart, P. (2020). Enseigner l'alsacien. Mais « lequel » ? *Presses de l'Inalco*. <https://doi.org/10.4000/books.pressesinalco.40069>
- Larin, S, i Röggl, M. (2019). Participatory consociationalism? No, but South Tyrol's Autonomy Convention is evidence that power-sharing can transform conflicts. *Nations and Nationalism*, 25(3), 1018–1041. <https://doi.org/10.1111/nana.12478>
- Landtag Schleswig-Holstein. (2021). *Verfassung des Landes Schleswig-Holstein*. Recuperat de https://www.landtag.ltsh.de/export/sites/ltsh/service/downloadgallery/kurzinfos/06_Landesverfassung.pdf
- López Castillo, A., i López-Basaguren, A. (2022). Minority languages in Spain: Recognition, promotion and some conflicts. *Forum of Federations, Occasional Paper Series*, 62. Recuperat de <https://forumfed.org.b-cdn.net/wp-content/uploads/2022/10/OPS-62-Spain-updated-1.pdf>
- Liu, A. H. (2011). Linguistic Effects of Political Institutions. *The Journal of Politics*, 73(1), 125–139. <https://doi.org/10.1017/S0022381610000915>
- Lijphart, A. (2008). Modelos de democracia: formas de gobierno y resultados en treinta y seis países. Ariel.
- Llei Fonamental de la República Federal d'Alemanya (Grundgesetz).

- Llei de llengües minoritàries (Sprachengesetz).
- Malloy, T. H., i Wolf, S. (2016). Linguistic Minority Rights in the Danish-German Border Region: Reciprocity and Public Administration Policies. *International Journal on Minority and Group Rights*, 23(4), 485–504. <https://doi.org/10.1163/15718115-02304002>
- Mathieu, F., i Guénette, D. (2018). Introducing a Societal Culture Index to Compare Minority Nations. *Publius*, 48(2), 217–243. <https://doi.org/10.1093/publius/pjx043>
- McRae, K. (1994). El establecimiento de una política lingüística en sociedades plurilingües: cinco dimensiones cruciales. In A. Bastardas & E. Boix (Eds.), *¿Un Estado, una lengua? La organización política de la diversidad lingüística* (pp. 75–98). Ediciones Octaedro.
- Medeiros, M. (2017). The language of conflict: The relationship between linguistic vitality and conflict intensity. *Ethnicities*, 17(5), 627–645. <https://doi.org/10.1177/1468796815608878>
- M.F. (2025, 19 de febrer). La CUP i Junts apunten a l'Estat espanyol com a “responsable” del retrocés del català. El Punt Avui. Recuperat de <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2509732-la-cup-i-junts-apunten-a-l-estat-espanyol-com-a-responsable-del-retroces-del-catala.html>
- Norris, P. (2005). Stable Democracy and Good Governance in Divided Societies: Do Powersharing Institutions Work? *IDEAS Working Paper Series from RePEc*.
- Oakes, L. (2017). Normative language policy and minority language rights: rethinking the case of regional languages in France. *Language Policy*, 16(4), 365–384. <https://doi.org/10.1007/s10993-016-9411-5>
- OECD (2022), Quality and Equity of Schooling in the German-speaking Community of Belgium, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a6b6f3a-en>

- Palermo, F. (2018). 'Perspectives on Comparative Federalism'. 50 Shades of Federalism. Recupera de <https://50shadesoffederalism.com/theory/perspectives-on-comparative-federalism/>
- Parlament de Bèlgica. (1966). *Llei que regula l'ús de les llengües en matèria administrativa, coordinada el 18 de juliol de 1966*. Recupera de https://pdg.be/PortalData/34/Resources/dokumente/gesetzestexte/grundlagen_2015/Auszug_Gesetz_18_Juli_1966.pdf
- Rankin, J. (2017). Separatism fears grow in Belgium as German speakers assert themselves. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2017/may/02/belgium-german-speaking-community-ostbelgien>
- Shair-Rosenfield, S., Schakel, A. H., Niedzwiecki, S., Marks, G., Hooghe, L., & Chapman-Osterkatz, S. (2021). Language difference and regional authority. *Regional & Federal Studies*, 31(1), 73–97. <https://doi.org/10.1080/13597566.2020.1831476>
- Scholzen, L. (2023). *Frage Nr. 1491 an Ministerpräsident Paasch zu den Bemühungen der Regierung gegen das Geoblocking*. Ausschuss I, Sitzungsperiode 2023-2024. Parlament de la Comunitat Germanòfona de Bèlgica.
- Seidle, F. L. (2023). *Language policy in federal and devolved countries: Recognition, inclusion and current issues*. Forum of Federations, Occasional Paper Series.
- Senato della Repubblica Italiana. (2023). *Costituzione della Repubblica Italiana*.
- Spolsky, B. (2019). A modified and enriched theory of language policy (and management). *Language Policy*, 18(3), 323-338. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9489-z>
- Stepan, A. (1999). Federalism and Democracy: Beyond the U.S. Model. *Journal of Democracy*, 10(4), 19–34. <https://doi.org/10.1353/jod.1999.0072>

- Van Drooghenbroeck, S., i Popelier, P. (2022). The Belgian linguistic compromise: Between old battles and new challenges. Forum of Federations, Occasional Paper Series. Extret de <https://forumfed.org.b-cdn.net/wp-content/uploads/2022/03/OPS-55-Language-Policy-Belgium.pdf>
- Van Der Jeught, S. (2016). The Protection of Linguistic Minorities in Italy: a clean break with the Past. Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe, 2016(3), 57-81. <http://www.ecmi.de/publications/detail/issue-3-2016-360/>
- Vermeire, E. (2010). Legislació lingüística. *Centre de Documentació de la Perifèria Flamenca*. Recuperat de <http://www.docu.vlaamserand.be>
- Volgger, J., Röggl, M., Ganthaler, D., Iacopino, T., Mühlberger, M., & Mariz, C. (2024). Autonomy Dashboard South Tyrol. *Eurac Research*. <https://doi.org/10.57749/M70N-MS30>
- Woelk, J., Palermo, F., & Marko, J. (2008). *Tolerance through law : self governance and group rights in South Tyrol* (1st ed.). Martinus Nijhoff Publishers.

ANNEX

Annex 1. Taula resultats

		H1: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on han estat reconegudes oficialment de maneres diferents.	H2: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on els governs tenen més competències per protegir-les	H3: Les llengües regionals mantenen més vitalitat on la seva revitalització rep més suport polític
FEDERAL	Comunitat Germanòfona (Bèlgica)	La Comunitat és reconeguda constitucionalment i posseeix un grau d'autonomia significatiu dintre del sistema federal belga. L'alemany està present en tots els àmbits estudiats: educació, mitjans de comunicació i l'administració pública.	Posseeix competències en àmbits com l'educació i la cultura que permeten que disposi d'una major capacitat per a la promoció de la llengua comunitària.	Tot i que si hi ha un sentiment de pertinença a la Comunitat Germanòfona, actualment els parlants d'alemany es consideren plenament belgues.
	Schleswig-Holstein (Alemanya)	En primer lloc, s'ha de tenir en compte que el nombre de parlants del danès es menor que el de la resta de casos (50.000 aprox.). Per altre banda, no existeix un reconeixement oficial del danès als textos constitucionals (en canvi sí que es fa amb el baix alemany a la constitució estatal), tot i que si es reconeix la protecció a les minories, entre a les que es menciona la minoria danesa. El danès està present al sistema educatiu, però el seu ús als mitjans de comunicació públics i a l'administració pública és limitat.	Els Länder disposen de àmplies competències en educació, cultura i mitjans de comunicació, que els permeten desenvolupar polítiques per a la protecció de les llengües minoritàries. Tot i això, podem observar que en aspectes com els mitjans de comunicació, la presència del danès és limitada. En aquest sentit s'ha de tenir en compte que el nombre de parlants del danès és molt reduït, el que pot influir en els resultats.	La manca de suport polític ha comportat que no es portin a terme iniciatives per a la promoció del danès a nivell municipal. Tot i que La minoria danesa està representada per l'Associació d'electors de Schleswig del Sur (Südschleswigscher Wählerverband, SSW). Que té com a objectiu promoure polítiques de descentralització i participació ciutadana.
CONDICIÓ REGIONAL ESPECIAL	Catalunya (Espanya)	Espanya ha establert un sistema de pluralisme lingüístic, que reconeix el castellà com a llengua oficial a tot l'Estat i les altres llengües autonòmiques com a oficials en la comunitat autònoma en la qual es parlen. La Generalitat té competència en matèria de llengua pròpia, i el català està present tant en el sistema educatiu com en els	L'autogovern ha facilitat el desenvolupament d'un sistema educatiu en català i d'uns mitjans de comunicació propis. Tot i que, existeixen límits en el desenvolupament del català a l'administració pública que mostren que aquest grau d'autonomia no implica un control total.	A Catalunya hi ha partits amb força per influir en les decisions estatals (<i>Esquerra Republicana de Catalunya, Junts</i>) que han defensat el nacionalisme català i la llengua catalana, i tenen

		mitjans de comunicació, tot i que la seva presència a l'administració és limitada (pel que fa a l'administració perifèrica). El català té un alt nivell de reconeixement.		poder per actuar com a ens de pressió per a la creació de polítiques favorables a la preservació del català. La rellevància de la recent enquesta d'usos lingüístic és un exemple de l'importància de la llengua per al nacionalisme català.
	Tirol del Sud (Itàlia)	Tot i que no hi ha un reconeixement expressament l'alemany com a llengua oficial o cooficial a Tirol del Sud, la regió posseeix un Estatut d'Autonomia que reconeix tres grups lingüístics com a oficials i la constitució reconeix la protecció de les minories lingüístiques de l'Estat. Així l'alemany és una de les llengües principals de l'administració pública i l'educació a Tirol del Sud, tot i que la seva presència als mitjans públics és limitada i depèn dels mitjans de comunicació estrangers.	La regió ostenta molts poders legislatius que pràcticament afecten a totes les àrees de governança: cultura local, sanitat, habitatge, infraestructura i despesa pública. Algunes competències com la policia i l'educació, són compartides amb l'estat. Però en definitiva, ha pogut desenvolupar una política lingüística sòlida, que manté l'ús de l'alemany a la regió.	L'alemany rep un gran suport polític a la regió, el partit polític <i>Südtiroler Volkspartei (SVP)</i> format per membres de la comunitat germanofona i ladina ha governat de forma ininterrompuda la regió des de 1948. Aquest partit defensa l'ús de l'alemany com a llengua oficial i vehicular a la regió, en condicions iguals a les del Itàlia. A més defensa la necessitat d'ampliar l'autonomia de Tirol del Sud respecte el govern central Itàlia.
UNITARI	Alsàcia (França)	La protecció i presència de l'Alsàcia a França és baixa, gairebé nul·la. L'alsacià no disposa de reconeixement oficial i no està present a l'administració. A més, la seva presència a l'educació és limitada. Pel que fa als mitjans de comunicació, la seva presència es redueix a iniciatives culturals no generalitzades.	El sistema francès és molt centralitzat i el grau d'autonomia és molt baix, el que ha obstaculitzat el reconeixement oficial de l'alsacià i la seva presència a l'administració i l'educació.	Existeix un fort regionalisme a Alsàcia, fonamentat en la defensa de la seva cultura, història i identitat pròpia. Tot i que no és secessionisme, si expressa rebuig al centralisme i a les estructures administratives percebudes com artificials com el recent <i>Gran Est</i> . El sistema electoral majoritari limita la representativitat dels partits regionalistes, fet que dificulta la seva capacitat per incidir en la presa de decisions polítiques.

Annex 2. Catalunya**Catalunya (Català)**

Població de 15 anys i més segons llengua inicial, d'identificació i habitual, Catalunya. 2018			
Llengua més freqüent	Llengua inicial	Llengua d'identificació	Llengua habitual
Català	31,5%	36,3%	36,1%
Castellà	52,7%	46,6%	48,6%
Català/Castellà	2,8%	6,9%	7,4%
Font: Idescat i Direcció General de Política Lingüística. Enquesta d'usos lingüístics de la població.			

5.2.1.1 Estatus legal

A l'Estat espanyol, les bases del sistema del pluralisme lingüístic, s'estableixen a la Constitució Espanyola de 1978, l'art. 3 estableix que *"El castellà és la llengua oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la"* i *"Les altres llengües espanyoles també seran oficials a les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts d'Autonomia"*. A més, les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya, es consideren per la Constitució Espanyola un patrimoni cultural objecte de protecció especial (López Castillo i López-Basaguren, 2022).

Cada Comunitat Autònoma estableix el sistema legal per a les llengües del territori. El català, ha estat oficial a Catalunya desde el any 1979, a més de a la Comunitat Valenciana (on figura com a Valencià) desde l'any 1982 i a les Illes Balears desde l'any 1983 (López Castillo i López-Basaguren, 2022: p.12). L'Estatut d'Autonomia de Catalunya, reconeix a l'article 6 que *"El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol"*. A l'article 143 de l'Estatut s'exposa que *"Correspon a la Generalitat de Catalunya la competència exclusiva en matèria de llengua pròpia, que inclou, en tot cas, la determinació de l'abast, els usos i els efectes jurídics de la seva oficialitat, i també la normalització lingüística del català."*

Aquesta regulació lingüística mostra un model de bilingüisme asimètric, el català necessita de polítiques de protecció i promoció per evitar la seva situació de minorització en front del castellà, llengua dominant a nivell estatal. La competència exclusiva de la Generalitat en matèria de llengua pròpia, reflecteix el principi d'autogovern i la rellevància de l'identitat i la cohesió social al territori català.

5.2.1.2 Administració pública

El català és la llengua d'ús habitual en l'Administració local i la Generalitat de Catalunya. Els ciutadans es poden dirigir en català per a relacionar-se amb l'administració pública. A més, els textos oficials de la Generalitat de Catalunya es publiquen en català, així com els de l'administració local. Els representants de les institucions catalanes, poden utilitzar el català en els debats institucionals. En aquest sentit, l'informe de la Generalitat de Catalunya (2023) d'avaluació de l'aplicació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries 2017-2021, conclueix que el compliment en l'àmbit de l'administració és parcial. En general, tot i que l'administració catalana garanteix i fa ús del català, l'administració perifèrica sovint no ha garantitzat l'ús del català en tots els serveis.

5.2.1.3 Educació

La introducció del català com a llengua d'instrucció es va fer possible durant el procés de democratització produït a l'any 1975. El govern català es va restablir provisionalment el 1977, i el Reial decret 2092/1978 va introduir per primera vegada l'ensenyament del català a totes les escoles públiques i privades des de la creació de l'escolarització obligatòria el 1870 (Cetrà, 2019). El català s'estableix com a única llengua d'instrucció, excepte en l'assignatura de "*Llengua i literatura castellana*". Aquest fet, ha generat molt de debat. A la primera dècada dels 2000, el govern català es va negar a afegir una tercera hora setmanal de "*Llengua i literatura castellana*", incorporant una norma estatal. Algunes famílies han reclamat el castellà com a llengua d'instrucció en algunes matèries, però la Generalitat s'hi ha negat. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va dictar diverses sentències, com la d'abril de 2015, que va establir que el castellà no podia ser exclòs com a llengua d'instrucció si els pares ho sol·licitaven. El 2020, el TSJC va ordenar que almenys un 25% de les classes es fessin en castellà si una família ho demanava, decisió que fou ratificada pel Tribunal Suprem el 2021.

En aquest àmbit, el govern espanyol té la responsabilitat d'establir les normes bàsiques i coordinar el sistema educatiu a nivell estatal. Per altre banda, la Generalitat de Catalunya gestiona el sistema educatiu català, incloent el curriculum, les escoles i la formació docent. L'administració local, s'encarrega del manteniment dels edificis escolars i d'organitzar activitats extraescolars (Generalitat de Catalunya, 2023). En relació amb la llengua, l'Estat ha anat ampliant els continguts obligatoris, reduint l'autonomia catalana en educació, i els tribunals han aplicat interpretacions restrictives que han limitat encara més aquesta competència.

En definitiva, l'objectiu inclòs a l'Art. 7,1. f) “*la posada a l'abast de formes i mitjans adequats d'ensenyament i d'estudi*” de les llengües regionals o minoritàries a tots els estadis apropiats; de La Carta (1992) es considera complert. Tot i la disminució de l'ús del català a l'escola, el model d'immersió lingüística continua donant bons resultats en competència lingüística.

5.2.1.4 Mitjans de comunicació

Catalunya disposa d'un organisme públic de ràdio i televisió desde 1983, que ha creat diversos canals que emeten en català. A més, les emissores de radio d'àmbit català, també estan obligades a emetre un mínim de la meitat de la programació en català i un 25% de les cançons en català (o aranès) (Generalitat de Catalunya, 2023). A l'actualitat, la gestió dels mitjans de comunicació en català, resulta més complicada donat que les plataformes de vídeo per encàrrec ha transformat completament la oferta audiovisual i minoritzat l'oferta en català.

La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries exposa la necessitat de la existencia de mitjans de comunicació en la llengua minoritària i regional a L'article 11.1 a) “*i) garantir la creació d'almenys una emissora de ràdio i un canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries*”. L'informe d'avaluació publicat per la Generalitat de Catalunya (2023) conclou que a Catalunya aquest objectiu ha estat complert. Per a complir-lo , durant els anys 2017-2021, la Generalitat de Catalunya, va convocar línies de subvenció per a mitjans de comunicació en català o aranès o per a projectes de comunicació que volguessin incorporar-los en algun dels seus programes o seccions.

Annex 3. Tirol del Sud

Tirol del Sud (Alemany)

Cens lingüístic de Tirol del Sud l'any 2024	
	Percentatge
Grup lingüístic Italià	68,91%
Grup lingüístic Alemany	26,98 %
Grup lingüístic Ladí	4,41%

Font: Volgger et al. (2024).

5.2.2.1 Estatus legal

El Tirol del Sud, és una província d'Itàlia, predominantment germanòfona. La província gaudeix d'un estatut autònom dins d'Italia desde el any 1972. Aquest estatut, reconeix tres grups lingüístics oficials: alemany, italià i ladí. Les llengües alemanya i italiana són iguals a tota la regió, i es té dret a fer ús del ladí en determinades ocasions (Larin i Röggl, 2019). Així la constitució Italiana, a l'art. 6 exposa que *la República protegirà a les minories lingüístiques per mitjà de normes específiques*". Tot i que ha signat pero no ratificat la Carta Europea (1992)

El sistema legal de Tirol del Sud creat per l'Estatut d'Autonomia, és complex i diferenciat. Ha tingut per objecte la compartició del poder o consociacionisme, per mitjà de la difusió del poder des del centre cap a la perifèria (Woelk et al, 2007). L'estructura institucional italiana és complexa, donat que es tracta d'una república unitaria amb un sistema regionalista, a més, de les vint regions creades per la Constitució de 1984, cinc tenen una autonomia especial. Les cinc regions autònomes d'Itàlia, tenen més poder que les quinze régions ordinàries, donat que els seus estatuts d'autonomia, que detallen i protegeixen els seus poders, tenen un rang constitucional més alt.

El Tirol del Sud ostenta molts poders legislatius que pràcticament afecten a totes les àrees de governança: cultura local, sanitat, habitatge, infraestructura i despesa pública. Tot i que

algunes competències com la policia i l'educació, són compartides amb l'estat (Larin i Röggl, 2019).

5.2.2.2 Administració Pública

Les institucions regionals i provincials, han estat creades per a regular l'equilibri de poder entre els grups lingüístics de Tirol del Sud. La eina clau del sistema és el "sistema de dues declaracions d'afiliació lingüística". Aquest sistema, ha estat creat per al manteniment del pluralisme etnolingüístic dins de l'administració de la regió, per a mantenir l'interès de cada grup de controlar una quantitat proporcional de càrrecs públics i recursos (Woelk et al, 2007). Aquesta estructura és possible en base a els articles 3 i 6 que preveuen la protecció de les llengües minoritàries, de la constitució italiana (Senato della Repubblica Italiana, 2023)

El sistema s'articula en base a dues "declaracions d'afiliació lingüística", una obligatòria i anònima, i l'altra voluntària i personalment identificable. La primera forma part del cens general decennal d'Itàlia i s'utilitza per determinar el nombre de persones a la província que parlen principalment cada llengua oficial. La segona, coneguda com a "declaració personal", ha de ser feta per qualsevol persona que sol·licita una posició subjecta a les regles de reserva o proporcionalitat lingüística, i els candidats polítics han de fer una declaració pública de la seva afiliació abans de les eleccions (Larin i Röggl, 2019). Una persona que no vulgui afiliar-se a cap dels tres grups lingüístics oficials pot declarar-se com a "Altres", però també ha de triar afiliar-se a un dels tres grups per poder participar en tot el que aquesta declaració afecta: ocupació pública, càrrecs a l'executiu, etc.

Aquest sistema va ser inicialment concebut com un mitjà redistributiu per a corregir les disparitats existents dintre de l'administració pública entre els ciutadans de parla italiana, alemanya i ladina, i garantir que els diferents grups lingüístics estiguin representats. A més, l'Estatut d'autonomia, preveu un sistema de representació proporcional dels grups lingüístics per a l'ocupació pública. Aquest principi de proporcions ètniques, s'ha d'aplicar als òrgans estatals i subestatals que operen a la província .

L'administració ha de ser bilingüe a tot el territori de l'Alto Adige i trilingüe a les dues valls ladines (i també en les qüestions relatives als interessos ladins fora de les valls ladines). Això vol dir que l'ús de les dues llengües oficials a l'Alto Adige, l'alemany i l'italià, es basa en el

principi personal, mentre que per a l'ús del ladí s'aplica el principi territorial (Alber i Zwilling, 2022). Els empleats han de ser bilingües i trilingües a les zones ladines, i la competència lingüística s'ha de demostrar mitjançant un examen públic.

5.2.2.3 Educació

L'Estatut d'autonomia, estableix les competències educatives i les proteccions lingüístiques. Un principi fonamental per a l'autonomia de Tirol del Sud, és que l'educació primària i secundària es faci en la llengua materna de l'infant. Aquest principi està garantit tant en italià con en alemany en l'educació primària i secundària, mentre que el ladí s'ensenya a les escoles d'educació infantil i primària a les zones ladines (Van Der Jeught, 2016).

Per a garantir l'educació en la llengua materna, s'estableixen sistemes escolars paral·lels i separats segons la llengua. Els pares han d'escollir el sistema educatiu per als seus fills (en alemany, italià o ladí), i només es pot denegar l'accés si l'infant no té prou coneixement de la llengua d'instrucció (Woelk et al, 2007). La idea d'escoles separades ha estat controvertida , però es considera essencial per mantenir la identitat del grup germanòfon (Van Der Jeught, 2016: 71).

Percentatge d'estudiants en els tres sistemes escolars a Tirol del Sud (2022)			
	Escoles en Alemany	Escoles en Italià	Escola en Ladí
Educació Infantil	75%	21%	4%
Educació Primària	74%	22%	4%
Educació Secundària (1er cicle)	71%	25%	4%
Educació Secundària (2n cicle)	64%	33%	2,4%
Escoles de formació professional	81%	19%	-
Total	72%	25%	3,2%

Font: Volgger et al. (2024).

L'any 2022 com es pot observar en la taula, la majoria dels estudiants estaven inscrits en escoles de llengua alemanya. Les escoles de llengua italiana representen la segona opció més

freqüent i les escoles en llengua ladina tenen una presència molt més reduïda. Podem observar la preeminència de l'alemany com a llengua vehicular a Tirol del Sud, mentre que l'italià adquireix més pes en l'ensenyament secundari. El ladí, en canvi, continua sent un sistema minoritari amb presència testimonial. Aquesta realitat educativa és conseqüència de les polítiques de protecció de la diversitat lingüística i cultural de la regió.

5.2.2.4 Mitjans de comunicació

És important que les minories tinguin accés als mitjans de comunicació en la seva pròpia llengua. A Itàlia, la situació dels mitjans de comunicació en les llengües minoritàries està molt influenciada pels diferents nivells de protecció concedits a les minories lingüístiques.

Per a proporcionar accés a la informació en les llengües minoritàries, es van portar a terme dues estratègies diferents. En primer lloc, es va facilitar l'accés als mitjans de comunicació en llengua alemanya a l'Alt Adige: es van instal·lar receptors especials i antenes per permetre l'accés a canals públics austríacs, alemanys i, a un canal de televisió suís (Woelk et al, 2007). Tot i això, aquests mitjans cobreixen Itàlia des de la perspectiva d'un estranger, és per això, que es va decidir finançar mitjans nacionals en llengua alemanya. El canal de televisió principal és RAI TV, aquest no ofereix programes en totes les llengües minoritàries reconegudes, centrant-se en l'alemany, el ladí, l'eslovè, el firulià i el francès.

Els grups millors protegits, són aquells que pertanyen a les regions protegides pels seus estatuts d'autonomia, les minories alemanya i ladina de Tirol del Sud. En aquesta regió, existeix un sistema de finançament addicional específic per als mitjans de comunicació locals. El pressupost estatal per al 2023 destina 12,6 milions d'euros exclusivament als mitjans de comunicació en alemany, eslovè i ladí, deixant altres minories (Itàlia va reconèixer per llei l'any 1999 les minories lingüístiques albanesa, catalana, germànica, grega, eslovena, croata, francesa, francoprovençal, friülana, ladina, occitana i sard) sense un suport comparable (Bober et al, 2024).

Annex 4. Schleswig- Holstein

Schleswig-Holstein (Danés)

La minoria danesa a Schleswig-Holstein parla danés, aquest estat federat es troba al sud de la frontera entre Alemanya i Dinamarca. La frontera actual, es va establir l'any 1920 per mitjà dels plebiscits acordats al Tractat de Versalles (informe, 2000). L'informe estatal d'Alemanya sobre la Carta Europea de les Llengües Regionals (2000) o Minoritàries estima que el nombre de membres de la minoria danesa és d'uns 50.000 individus, la majoria dels quals viuen a la regió de Schleswig, i en els Kreise (districtes administratius de tipus comarcal) de Nordfriesland i Schleswig-Flensburg.

A Schleswig-Holstein conviuen quatre de les minories nacionals d'Alemanya: el danés, el frisó del nord, sintí i romaní. El sintí i el romaní no existeixen de forma formalitzada i escrita, en canvi, el danés i el frisó son llengües minoritàries formalitzades d'ús quotidià en l'educació i els debats acadèmics (Malloy et al, 2016: 488). Aquesta regió ha assumit obligacions addicionals d'acord amb la Carta de les Llengües per al danés, frisó i el baix alemany. Les noves obligacions estan relacionades amb documents administratius, nom de llocs i activitats cultural.

5.2.3.1 Estatus legal

Totes les llengües minoritàries i regionals de la regió gaudeixen de protecció i promoció especial en la constitució estatal de Schleswig-Holstein, donat que es consideren un element fonamental de la cultura de la regió (Malloy et al, 2016: 488). L'art. 6 de la constitució de Schleswig-Holstein exposa que les minories danesas, sintí i romaní tenen dret a la protecció i suport del länder (Verfassung des Landes Schleswig-Holstein, 2021). Directament no es fa referència a la llengua danesa en el text constitucional, mentre que si es reconeix a l'art. 13 del mateix que l'Estat protegirà i fomentarà l'ús del baix alemany.

En comparació amb la resta de casos, no trobem un reconeixement del danés com a llengua oficial del territori ni en la constitució estatal ni en la federal. La igualtat lingüística no es una política pública a Alemanya i no ha adoptat constitucionalment una llengua oficial del Estat. Tot i que la Declaració de Bonn de 1955, reconeix la minoria danesa a Alemanya, sense concebir cap dret especial a la minoria.

A Alemanya els principals instruments jurídics que protegeixen els drets lingüístics de les minories son el Conveni Marc per a la Protecció de les Minories Nacionals (FCNM) i la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (ECRML). Ambdós textos han estat ratificats pel govern federal que es responsable de la seva aplicació en el dret i les polítiques nacionals. No obstant degut al sistema federal alemany, la implementació de les mesures establertes en els dos documents es una competència compartida entre el govern federal i els Länder (estats federats) on es troba la minoria (Malloy et al, 2016: 493). En conseqüència, l'aplicació de les disposicions lingüístiques difereixen depenent de cada Länd, que va decidir que compromisos assumir abans de signar la ECRML. Aquesta estructura estableix un règim linguistic fragmentat però flexible que permet adaptar-se a les necessitats concretes de cada minoria.

5.2.3.2 Educació

L'educació en danés en Schleswig-Holstein està emparada per el art. 12 de la Constitució del Estat de Schleswig-Holstein, que estableix la necessitat de garantitzar escoles per a la minoria nacional danesa i els seus familiars, que reben el finançament corresponent al de les escoles públiques (Verfassung des Landes Schleswig-Holstein, 2021). Les escoles que imparteixen educació en danés fins a primnària son privades, però reben finançament públic del Land de Schleswig-Holstein, en la resta d'escoles públiques s'imparteix com a segona llengua estrangera. En aquest marc, el danes té presència institucional en el sistema educatiu, garantit l'accés a l'educació en aquesta llengua en els diferents nivells. A més altres institucions com la Universitat de Flensburg i la Universitat de Kiel han desenvolupat programes de formació de mestres en danés, reforçant la continuïtat acadèmica en aquest idioma (Consell d'Europa, 2022).

5.2.3.3 Administració Pública

El accés en danés a l'administració pública de Schleswig-Holstein segueix estant subjecte a importants limitacions normatives i pràctiques, tot i els compromisos assumits per Alemanya en la Carta Europea (1992). Tot i que Schleswig-Holstein ha pres mesures legislatives que pretenen reconèixer l'estatus del danés en àmbits com l'educació i els mitjans de comunicació, la manca d'un marc normatiu específic per al seu ús a l'administració ha donat lloc a una implementació fragmentada i desigual (Malloy et al, 2016). En certes àrees com

Flensburg, el danès acceptat en la comunicació amb les autoritats locals, però les respostes es continuen emetent exclusivament en alemany, el que redueix l'efectivitat pràctica de les mesures de protecció lingüística, per això es busca reforçar el coneixement del danès per part dels treballadors de l'administració (Schleswig-Holstein Ministerium für Inneres, 2023).

L'accés al danès a l'administració pública segueix enfrontant barreres institucionals. L'ausència d'una política integral que garanteixi l'ús del danès a l'administració pública afecta no tan sols a la minoria danesa, si no que també debilita el compliment dels compromisos internacionals d'Alemanya en matèria de drets lingüístics.

5.2.3.4 Mitjans de comunicació

La normativa estableix que les llengües minoritàries han d'estar representades en la programació del Norddeutscher Rundfunk (NDR) (empresa pública de ràdio i televisió), per contra l'emissió de contingut en danès és esporàdica i no garanteix una cobertura equitativa (Consell d'Europa. 2022).

El Setè Informe d'Avaluació de la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries (2022) confirma aquesta deficiència. Alemanya justifica la manca de contingut en les llengües minoritàries sota l'argument de la independència dels mitjans de comunicació, una postura que el Comitè d'experts ha considerat insuficient (Council of Europe, 2022). En l'actualitat, només hi ha un sol mitjà íntegrament en danès, el diari Flensburg Avis, finançat exclusivament per Dinamarca. En televisió, la coproducció Graenxelos, realitzada per NDR i TV Syd, tot i que incorpora contingut en danès, no està vinculada a les estructures de la minoria danesa i s'enfoca a la regió fronterera en general (Bober et al, 2024). La situació del baix alemany és més sòlida, donat que el NDR ofereix un programari mensual de televisió, programes de ràdio, podcasts i altres recursos en aquesta llengua.

Per a corregir aquesta desigualtat, el Comitè d'experts ha recomanat la implementació de mesures regulatòries o incentius específics que garanteixin una major representació del danès als mitjans públics (Consell d'Europa. 2022). Sense el compromís ferme del Länder i del govern federal la visibilitat mediàtica de la minoria danesa continuarà sent marginal.

Annex 5. Alsàcia

Alsàcia (Alsacià)

L'Alsàcia es una regió del nord-est de França, on l'alsacià, un conjunt de dialectes d'origen alemany, va ser llengua majoritària fins a finals de la dècada de 1960. En 1979, el 74,4% dels habitants afirmava conèixer el alsacià, però a finals del segle XX aquesta xifra va descendre al 43%, donat que el francès va esdevenir predominant, convertint-se en la llengua principal per a les generacions nascudes després de 1970-1980 (Huck i Erhart, 2020).

5.2.5.1 Estatus legal

La constitució francesa reconeix a l'art. 2 que “*La llengua de la República es el francès*”, aquesta postura ha estat fermament defensada pels governs de la República, que han argumentat que el manteniment de la llengua francesa com a l'única oficial de la República manté la unitat nacional (Gaquin, 1999). La política lingüística francesa ha estat vertebrada amb l'objectiu de promoure un bon coneixement del francès, com element d'enllaç dels ciutadans a la participació política i la igualtat social, considerant els “*dialectes*” com obstacles per a la comunicació (Gaquin, 1999: 97). L'any 2008, es va introduir una esmena a la constitució francesa que reconeix les llengües regionals com a part del patrimoni francès. Aquesta modificació es va introduir al art. 75 bis, donat que es va negar introduir aquesta esmena al art. 2 de la Constitució de la República. Per tant, no existeix un reconeixement de l'oficialitat del Alsacià a França ni a la regió d'Alsàcia, el francès es presenta com a llengua exclusiva i excloent.

Tot i que hi ha partits que defensen la promoció de la llengua regional, es veuen limitats pel sistema electoral majoritari. La dificultat d'arribar a les institucions polítiques, ha comportat que la política lingüística, sigui elaborada per partits d'àmbit estatal, amb menys sensibilitat sobre la situació de la regió, afavorint la homogeneïtat lingüística. Tot i que desde Alsàcia s'ha intentat promoure polítiques per a la protecció de la llengua, com ara la recent creació de la *OLCA (Office pour la Langue et la Culture d'Alsace)*, amb l'objectiu de promoure l'ús de la llengua.

5.2.5.2 Educació

A la regió d'Alsàcia, la protecció de l'alsacià a l'àmbit educatiu és reduïda i s'enfronta a diversos obstacles legals i pràctics. L'aprovació de la *Llei Molac (2021)* va comportar un

avenç en la promoció de les llengües regional, donat que permetia l'ensenyament d'aquestes llengües dintre de l'horari escolar regular, però la seva aplicació va estar subjecta a nombroses restriccions (Gustet, 2023). El Consell Constitucional francès, va establir que l'ensenyament immersiu en una llengua regional és inconstitucional (contrari al art. 2 de la Constitució de la República), si comporta que el alsacià sigui la llengua principal d'ensenyament als centres públics, donat que com ja s'ha exposat la Constitució estableix que *“la llengua de la República és el francès”*. Aquesta decisió va ser molt controvertida, donat que aquesta decisió podria constituir una vulneració dels drets humans de les minories lingüístiques.

En la pràctica, el alsacià continua perdent terreny en l'àmbit educatiu, donat que el francès és l'idioma predominant en l'ensenyament públic. Tot i que existeixen algunes iniciatives locals i centres privats que ofereixen educació bilingüe o optatives de la llengua regional, aquests esforços no han revertit la tendència de disminució de l'ús de l'alsacià a l'entorn escolar (Gustet, 2023).

5.2.4.3 Administració Pública

El francès s'ha establert com a la única llengua oficial a l'administració pública per la Constitució francesa i la *Llei Toubon (1994)*, que estableix que *“la llengua francesa (...) és la llengua de l'educació, el treball i els serveis públics”*. La regió d'Alsàcia ha volgut incentivar l'ús de la seva llengua regional, i ha signat una carta local per a la promoció de la llengua regional (2014) que conté disposicions seleccionades de la Carta de les Llengües Regionals i Minoritàries, en las que es menciona la promoció de l'alsacià a l'administració. La manca de reconeixement oficial limita significativament el seu ús en el context administratiu, ja que el francès continua sent la llengua predominant i obligatòria en totes les gestions públiques.

5.2.4.4 Mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació en la regió d'Alsàcia, han estat influenciats pel context històric, lingüístic i polític. La centralització francesa, ha complicat la preservació i promoció de la llengua regional. Aquest canvi, es pot apreciar en l'evolució de France 3 Alsace, que ha reflexat les variacions en les polítiques culturals i audiovisuals a França (Erhart, 2010).

L'ús del alsacià en la televisió ha estat condicionat per la política francesa, que ha prioritzat l'ús del francès com a llengua de difusió nacional (Erhart, 2010). Tot i que els programes en

la llengua regional han estat molt demandats per l'audiència local, no han aconseguit consolidar-se.

La creació de la Collectivité européenne d'Alsace (CEA), una entitat administrativa única que uneix els departaments de Bas-Rhin i Haut-Rhin, ha reforçat el compromís amb la preservació de la llengua regional. La CEA treballa activament per fomentar l'ús de l'alsacià i l'alemany estàndard (Hochdeutsch) en la vida pública, incloent-hi els mitjans de comunicació, tot seguint els principis de la *Charte européenne des langues régionales ou minoritaires*.

Annex 6. Ostbelgien

Comunitat Germanòfona de Bèlgica o Ostbelgien (Alemany)

El federalisme belga va sorgir en gran mesura com una resposta a la necessitat de preservar la identitat cultural i lingüística de les diferents comunitats del país. En un context marcat per les profundes diferències entre flamencs, francòfons i germanòfons, es va crear un model per equilibrar les proteccions col·lectives i individuals, garantint la llibertat lingüística i la creació de facilitats lingüístiques per a les minories en certes regions (Van Drooghenbroeck i Popelier, 2022: 8). La dominació simbòlica dels francòfons a Bèlgica es va manifestar en l'ús i la gestió pública de les llengües nacionals, el nombre de belgues flamencs (neerlandés) que han adquirit una segona llengua nacional ha sigut molt major que els de ciutadans francòfons.

5.2.4.1 Estatus legal

La Constitució Belga estableix la divisió de l'Estat en quatre comunitats lingüístiques: la comunitat neerlandòfona, la comunitat francòfona, la comunitat bilingüe de Brussel·les-Capital i la comunitat germanòfona. La comunitat germanòfona es reconeguda constitucionalment i posseeix un grau d'autonomia significatiu dintre del sistema federal belga. La divisió territorial basada en les llengües oficials es va formalitzar l'any 1932 per mitjà de la creació de les “fronteres lingüístiques” assegurant la separació de les comunitats monolingües i la coexistència de dos idiomes oficials a Brussel·les-capital (Van Drooghenbroeck i Popelier, 2022: 6). Bèlgica ha aplicat el principi de territorialitat, donat que el objectiu de la divisió territorial ha estat garantir l'ús de les llengües oficials dintre de les respectives comunitats lingüístiques.

El territori de la Comunitat Germanòfona es correspon exactament amb la regió lingüística germanòfona. L'article 3 de la Constitució de Bèlgica la reconeix oficialment com una de les tres comunitats lingüístiques del país. A més, els articles 115, 121 i 130 de la Constitució atorguen un estatus jurídic semblant al de les Comunitats Flamenca i Francesa, dotant-la d'autonomia i competències comparables en matèries com l'educació i la cultura. Les institucions creades per exercir la seva autonomia en aquests dos àmbits son de la mateixa qualitat i rellevància que las de les altres dues comunitats (Strazzari, 2016: 455).

Les Comunitats van ser creades pel desenvolupament cultural de les comunitats lingüístiques, mentre que les regions tenen com a objectiu principal el desenvolupament econòmic. La Comunitat Germanòfona disposa del seu propi parlament i govern, cosa que li permet prendre decisions sobre temes fonamentals com l'educació i la cultura. Aquesta autonomia reforça la identitat lingüística i cultural de la comunitat i li permet preservar la seva llengua i tradicions (Strazzari, 2016, p. 455).

5.2.4.2 Educació

La Llei del 30 de juliol de 1963 (relativa al règim lingüístic de l'ensenyament), determina que la llengua d'instrucció ve donada per la regió lingüística en la que es troba el centre educatiu, sent l'alemany als centres de la Comunitat Germanòfona. A partir de tercer de primària es permet que part del programa educatiu s'imparteixi en francès a les escoles de parla alemanya, sempre que sigui autoritzat pel Consell de la Comunitat Alemanya.

El francès desenvolupa un paper fonamental degut a la presència d'una minoria francòfona i la seva importància en el mercat regional (la comunitat germanòfona es troba a la regió de valònia de majoria francòfona), donat que el 40% de les ofertes de treball l'any 2020 tenen com a requisit el coneixement de francès (OECD, 2022:39). El francès s'instrueix com a llengua estrangera desde la educació preescolar, i algunes escoles primàries ofereixen ensenyança bilingüe en alemany i francès. Tot i que no existeixen escoles secundàries amb el francès com a llengua principal d'instrucció, algunes imparteixen fins al 65% de les classes en francès (OECD, 2022:39). Les oportunitats d'educació superior a la Comunitat Germanòfona son limitades, consegüentment els estudiants que volen continuar els seus estudis en àrees diferents a la educació infantil, primària o infermeria han de traslladar-se a altres regions de Bèlgica.

5.2.4.3 Administració Pública

La Llei que regula l'ús de les llengües en matèria administrativa va ser promulgada el 18 de juliol de 1966. L'article 2 i l'article 4 defineixen quatre àrees lingüístiques amb el neerlandès, el francès i l'alemany com a llengües oficials (aquesta divisió es va incorporar a la constitució l'any 1970). Cada municipi belga pertany a una d'aquestes quatre àrees lingüístiques.

D'acord amb el principi de territorialitat de la Constitució belga, en comunicar-se amb un ciutadà les autoritats tan sols poden fer ús de l'idioma oficial al territori en el qual resideix (Vermeire, 2010). Per tant, la llengua d'ús a la Comunitat germanofona és l'alemany, tot i que els avisos, comunicacions i formularis destinats al públic es redacten en alemany i francès (Parlament de Bèlgica, 1966). El personal públic de l'administració ha de tenir coneixements acreditats de l'idioma de la Comunitat. Cap ciutadà que no conegui l'idioma del àrea podrà ser designat per ocupar un càrrec o lloc de treball a l'administració pública de la Comunitat.

En conclusió, la legislació protegeix l'ús de l'alemany i en garanteix la seva preeminència en l'administració, tot i que dificulta la comunicació amb l'administració a aquells ciutadans que no tenen un ampli coneixement de l'idioma alemany. El principi territorial és rigit per aquells ciutadans que provenen d'altres àrees lingüístiques on l'alemany no és la llengua predominant.

5.2.4.4 Mitjans de comunicació

El sistema de mitjans de comunicació Belga ha evolucionat seguint el principi de segmentació lingüística i autonomia cultural, reflectint les divisions institucionals del país. Fins el 1960 tan sols hi havia un únic centre de radiodifusió, però amb el creixement de l'autonomia regional de les comunitats es va portar a terme la seva divisió en tres organismes diferenciats: BTR per la comunitat neerlandòfona, la RTB per la comunitat francòfona i un departament lingüístic compartit. (Donders et al, 2019: 89). L'any 1970, es va aprovar la divisió dels mitjans de comunicació per a cada comunitat, permeten la creació de la Belgischer Rundfunk (BRF), l'organisme de radiodifusió públic de la Comunitat Germanofona.

Tot i que cada comunitat disposa de mitjans de comunicació propis, la seva capacitat operativa divergeix significativament. La RTBF (francòfona) es segueix finançant per mitjà d'un cànon de llicència mentre que la VRT (flamenca) reb subvencions directes desde 2002. La diferenciació en el finançament i la manca de cooperació entre organismes han reforçat la segmentació en el sistema mediàtic (Donders et al, 2019: 89). Tot i que el sistema de radiodifusió pública contribueix a la preservació cultural i lingüística de cada comunitat, també reforça la fragmentació sociopolítica i la separació identitària.

Malgrat que els belgues de parla alemanya son una petita minoria, la seva emissora pública especialitzada BRF posseeix un canal de televisió i tres canals de radio (BRF, Offener Kanal

Ostbelgien, Private Sender). No obstant això, la major part de la població germanofona consumeix canals de televisió alemanys, inclosos els de transmissió terrestre. A més, el consum de mitjans digitals està en augment, ampliant l'accés a una oferta diversa de continguts internacionals, la qual cosa reforça la influència dels mitjans externs sobre l'audiència germanòfona a Bèlgica. En aquest sentit, la Comunitat ha patit *geoblocking* (impedeix accedir a certs continguts en línia segons la ubicació de l'usuari). Liesa Scholzen membre del Parlament de la comunitat Germanòfona (2023) va exposar que aquesta situació limita l'accés al contingut en Alemany, i s'ha impulsat per part del govern de la comunitat una proposta al Parlament Europeu per a que les llicències de contingut audiovisual cobreixin també les minories lingüístiques dels països veïns, evidenciant la dependència dels mitjans externs per a garantir l'accés a contingut audiovisual en alemany.